

TERITORIÁLNÍ OBRANA NSR A FRANCIE

Major Rudolf Langer

Vojenská strategie států Severoatlantického paktu do značné míry ovlivňuje i názory na výstavbu a poslání teritoriálních armád hlavních kapitalistických států.

Přední strategie, prosazovaná zejména západoněmeckým velením, má umožnit pravidelným silám nerušenou bojovou činnost, oprostít je od všech úkolů v zázemí a tím využít jejich úderné síly k proniknutí na cizí území. Tyto úkoly má plnit především teritoriální armáda.

Názory na rozsah, výzbroj i taktiku teritoriálních jednotek nejsou dosud jednotné. V jednom se však vojenští teoretikové Západu shodují. Teritoriální jednotky mají být malé, pohyblivé, vyzbrojené lehkými a jednoduchými zbraněmi, především protitankovými. Jejich síla bude znásobena dokonalým rozptýlením ve známém terénu. V zázemí ve složitých podmínkách jaderné války, se značně rozdrobenými vojenskými akcemi, mohou nahradit i lépe vyzbrojené a vycvičené svazky. Miliční systém má zabezpečit, aby v krátké době dosahovaly plné bojové pohotovosti.

Známy vojenský teoretik Západu Miksche píše: "... Je přirozené, že v současné době jakákoli armáda bez nejmodernější vyzbrojených svazků by byla boje neschopná. Je však nevhodné plnit nejrozmanitější úkoly v boji výhradně takovými jednotkami, zejména tam, kde by prostě a jednoduše prostředky byly nejen postačující, ale mohly být dokonce účinnější...". A dále: "... přes velký význam, který má moderní vojenská technika, v boji proti neživému a strnulému materiálu je nejdůležitější rozhodný voják. Jeho možnosti ničit složité a drahé

zbraně a zařízení, často velmi jednoduchými prostředky, rostou úměrně se složitostí vysoce technizovaného a proto zranitelného systému nebo zbraně...".

Z uvedeného vyplývá, že vedle čistě vojenských aspektů se přihlíží i k aspektům hospodářským. Snahou je vybudovat co největší armády za minimálních finančních nákladů. V tomto směru je miliční systém nejvhodnější. Méně se již hovoří o politických důvodech, i když ani ty se příliš nezakrývají. Teritoriální armáda má být použita i proti revolučnímu hnutí ve vlastní zemi, především proti stávkám a nepokojům, proti dělnické třídě.

Hlavním cílem je připravit co nejširší okruh obyvatelstva k válce, vzbudit v něm nenávisť vůči socialistickým státům a připravit ho pro plnění vlastních imperialistických cílů.

V případné válce by naším protivníkem byla zejména Německá spolková republika a Francie, které leží bezprostředně proti ČSSR. V současné době obě tyto země věnují teritoriální obraně zvýšenou pozornost. Proto se zaměřím jen na tyto problémy.

Především k pojmům teritoriální obrany.

Teritoriální obrana v NSR je vojenská složka, podřízená spolkovému ministerstvu obrany, tzv. Národní obrany území. Kromě teritoriální obrany zahrnuje i civilní obranu obyvatelstva, podřízenou ministerstvu vnitra.

Ve Francii jsou obě tyto složky pod pojmem teritoriální obrana, zatímco vojenská složka se nazývá „operační obrana území“.

Teritoriální obrana NSR

Sestává z kádrových a záložních jednotek. Kádrové jednotky plní běžné úkoly i v době míru, zabezpečují výcvik záloh a tvoří základ dalšího rozvinutí záložních jednotek v případě války. Zálož-

ní jednotky mají tvořit většinu sil teritoriální obrany a jsou založeny na miličním systému.

Struktura teritoriální obrany odpovídá administrativnímu rozdělení země. Nej-

vyšší řídicí orgán celé NSR je velitelství teritoriální obrany. Podléhá mu 6 **velitelství vojenských obvodů, z nichž každý zahrnuje 1—3 spolkové země.** Podřízenými orgány jsou krajská a okresní velitelství teritoriální obrany. Jednotlivá velitelství v rámci své působnosti plně odpovídají za řízení výcviku jednotek teritoriální obrany a za organizaci obrany. Úzce spolupracují s orgány veřejné správy v otázkách mobilizace a součinnosti s civilní obranou. Zabezpečují styk s pravidelnými silami Severoatlantického paktu. Jsou jim podřízeny všechny jednotky teritoriální obrany v příslušných obvodech.

Úkoly teritoriální obrany v NSR do značné míry ovlivňuje poloha NSR, jako nástupního prostoru útočností operací Severoatlantického paktu. V prostoru NSR by byly zasazeny armády nejméně šesti různých států, kromě armády západního Německa. Rozsah úkolů, zejména v otázkách týlového zabezpečení, ovlivňuje i skutečnost, že západoněmecké ozbrojené síly nemají armádní stupeň (armádní sbory jsou podřízeny americké a francouzské armádě, popř. skupině armád).

Proto **teritoriální obrana západního Německa — kromě úkolů vnitřní obrany, tj. obrana důležitých vojenských i civilních objektů, obrana proti výsadbám a záškodníkům, proti proniknuvším silám protivníka i zásah při stávkách a nepokojích vlastního obyvatelstva apod. — bude plnit i rozsáhlé a důležité úkoly při zabezpečování pravidelných sil Severoatlantického paktu.** Budou to úkoly zejména zabezpečení, zabezpečení dopravy, spojení, zásobování, ochrany proti zbraním hromadného ničení, zdravotnického zabezpečení atd.

Rozsah úkolů nejlépe vynikne při stručném ujasnění poslání a úkolů jednotlivých druhů vojsk a služeb.

Významné místo má zejména **ženijní vojsko, které plní řadu úkolů, např. zabezpečení přeprav přes vodní toky výstavbou náhradních mostů na hlavních přísnových směrech, zvláště přes řeku Rýn, výstavbu polních VS, protiatomových úkrytů a pozorovatelů, letišť a jiných polních staveb, popřípadě jejich destrukci, budování zátarasů všeho druhu, likvidaci následků jaderného napadení, obnovu a výstavbu silnic, železnic, ropovodů apod.**

Dopravní služba organizuje a řídí veškerou vojenskou přepravu železniční, silniční, lodní i vzdušnou na celém území

NSR, včetně evakuace obyvatelstva a odsunu zajatců.

Spojovací vojsko zabezpečuje spojení od stupně armádního sboru, organizuje využití stálých spojů a výstavbu nových spojovacích linek.

Vojenská policie dozírá na vojenský pořádek, zjišťuje totožnost jednotlivců i skupin, které se odloučily od vlastních jednotek a zabezpečuje jejich návrat. Ve spolupráci s dopravními orgány zabezpečuje regulaci a pořádkovou službu při vojenských přesunech. Kromě toho plní i zvláštní úkoly, např. evakuace obyvatelstva, zásahy při nepokojích obyvatelstva, spolupráce při vyšetřování trestných činů vojáků apod.

Zbrojní služba organizuje využití stálých civilních opravárenských zařízení pro válečné účely.

Zásobovací služba a zásobovací jednotky se podílejí na organizaci přejímání a dopravy dodávek vojenského materiálu a potravin ze zámorí, na jejich uskladnění a distribuci.

Jednotky protiatomové, protichemické a protibiologické ochrany plní úkoly radiálního, chemického a biologického průzkumu, hygienické čistoty, dezaktivace a odmořování.

Zdravotnická služba tvoří vyšší zdravotnickou etapu a plní některé speciální úkoly, např. bakteriologické a chemické vyšetřování apod. Kromě toho skladuje a vydává zdravotnický materiál.

Značná část těchto jednotek je kádrová a plní své úkoly již v době míru, zejména při spojeneckých cvičeních. Jsou to např. ženijní jednotky, určené k zabezpečení přechodů přes vodní toky s předem stanovenými úseky a prostory zasazení, dopravní orgány, spojovací jednotky, jednotky vojenské policie aj. Rovněž mírová zdravotnická služba, posádkové ošetřovny, nemocnice a speciální zdravotnické stanice jsou podřízeny teritoriální obraně. Ve válce se počítá s dalším rozvíjením těchto jednotek ze záloh.

Největší část sil teritoriální obrany budou tvořit tzv. **zajišťovací jednotky.** Organizují se převážně ze záloh a zabezpečují zázemí NSR. Jejich úkolem je boj proti proniknuvším silám protivníka, boj se vzdušnými výsadbami a záškodníky a ochrana důležitých vojenských a civilních objektů.

Zajišťovací síly jsou **malé jednotky, v síle čtyř až praporu, plně motorizované a mechanizované, s poměrně vel-**

kým počtem lehkých protitankových zbraní. Jejich příslušníci mají výstroj doma, výzbroj a střelivo obdrží při povolání na shromaždiště. Shromaždiště se volí v blízkosti bráněného objektu nebo předpokládaného prostoru zasazení. Příslušníci zajišťovací jednotek se určují z blízkého okolí, nejvýše do 50 km od shromaždiště. **Tim má být dosaženo, aby jednotka bylo možno zasadit nejpozději do 6 hodin a to i v případě, že budou přerušeny dopravní spoje.** Nevylučuje se ani možnost tyto jednotky v případě potřeby sloučit do útvarů, popřípadě i svazků.

Do záložních jednotek teritoriální obrany se zařazují **na základě dobrovolnosti jen osoby s ukončenou vojenskou službou na dobu 3 let**, během kterých se pravidelně zúčastňují kursů a cvičení v celkové délce 30 dnů v roce (9 večerních kursů, 4 dvoudenní — sobotní a nedělní — a jedno 13denní cvičení). K zvýšení přitažlivosti služby v teritoriální obraně jsou tyto osoby osvobozeny od všech ostatních pravidelných cvičení záloh.

Operační obrana území Francie

Struktura operační obrany území, podobně jako u západoněmecké teritoriální obrany, odpovídá administrativnímu rozdělení země.

Generální inspektor operační obrany, nejvyšší řídicí orgán, je pomocný orgán ministerstva obrany. **Území Francie se dělí na 6 pásem obrany, každé pásmo zahrnuje 1—2 vojenské oblasti** (celkem je 10 oblastí, vojenská oblast zahrnuje 3—12 subdivizí; celkem je 90 subdivizí, v každém departementu jedna). Stejně tak jsou rozděleny řídicí orgány civilní složky teritoriální obrany, podřízené ministerstvu vnitra. Ke koordinaci činnosti těchto dvou složek jsou na nižších stupních, tj. v rámci oblastí a subdivizí, smíšené štáby.

Proti teritoriální obraně NSR má operační obrana území Francie omezené úkoly. Hlavním, oficiálně stanoveným úkolem je **v součinnosti s útvary a svazky pohotových sil bojovat proti nepříteli na celém území metropole** — bez ohledu na to, zda jde o vnitřního nepřítel, o vzdušné a námořní výsadky, nebo o nepřítel, který infiltrací pronikl na národní území.

Úkoly operační obrany:

— zabezpečit prostory rozmístění strategických prostředků jaderného napadení,

I z těchto stručných údajů je vidět, že rozsah úkolů teritoriální obrany NSR je značný. Předpokládá se, že všechny tyto úkoly bude teritoriální obrana plnit v duchu přední strategie při přenesení bojové činnosti na území protivníka i na okupovaném území. Kromě toho může být jednotek teritoriální obrany použito k doplnění a posílení pravidelných sil, vyčleněných Severoatlantickému paktu.

Nelze přehlížet, že síly teritoriální obrany zůstávají pod národním velením, zvyšují celkovou militarizaci země a tím i nebezpečí svévolného vyvolání konfliktu v zájmu revanšistických cílů.

V současné době není teritoriální obrana NSR na požadované úrovni a jako celek je schopna v případě války plnit úkoly jen v omezeném rozsahu. Výcvikem záloh a výstavbou záložních jednotek v roce 1964 její síla však podstatně vzroste. Počítá se i se zvýšením tempa výstavby a proto v několika příštích letech může být teritoriální obrana NSR silou, s níž bude nutno na středoevropském válečnickém scéně počítat.

— zajišťovat prostory mobilizačního rozvinutí pohotovostních sil a jejich týl,

— zabezpečit přesuny spojeneckých sil na území Francie,

— bojovat s protivníkem, který pronikl pásmem krycích sil, ničit jeho tanky a bojovou techniku protitankovými zbraněmi s cílem oslabit a narušit jeho bojovou sestavu a vytvořit podmínky k jeho zničení pohotovými silami,

— likvidovat vzdušné a námořní výsadky v kterémkoli prostoru metropole,

— zabránit vnitřním politickým otřesům a odporu, které by ohrožovaly vnitřní politickou stabilitu a bojové nasazení vojsk,

— podporovat akce civilních orgánů teritoriální obrany, zejména při ochraně důležitých zařízení, skladů, komunikačních uzlů a jiných objektů,

— pomáhat při evakuaci obyvatelstva a jeho zásobování.

Přestože hlavní úkoly se v zásadě neliší od úkolů teritoriální obrany NSR, v každém směru převažuje stránka vnitřní obrany, ať už proti vnějšímu či vnitřnímu nepříteli. K tomu je přizpůsobena i výstavba sil operační obrany území.

Převážná část sil je budována v jednotkách a útvarech do pluků vto; stupeň

pluk ve francouzské armádě se rovná přibližně stupni prapor v jiných armádách. Podle potřeby se pluky slučují do brigád. Zásady francouzské operační obrany území ještě více zdůrazňují **předpokládaný charakter boje malých samostatných jednotek**, odpovídající záškodnické a partyzánské činnosti. Převážná většina příslušníků operační obrany území [v poslední době i pohotových sil] prochází proto tzv. výcvikem commandos.

Síly operační obrany území se dělí na

- síly podřízené velitelstvím vojenských oblastí,
- síly podřízené velitelstvím subdivizí.

Pro potřeby 10 **velitelství vojenských oblastí** se buduje 1 brigáda horské pěchoty, 20 pěších pluků commandos, 5 obrněných pluků a další ženijní, spojovací a týlové jednotky. Tyto útvary jsou již v době míru na plných počtech a v případě potřeby mohou být sloučeny v brigády (až 3 i více pp, 1 op). Některé pluky, popřípadě i každý, po doplnění zálohami rozvinují nové brigády. Vcelku se počítá, že každý velitel oblasti bude mít k dispozici 1–2, popř. i více brigád.

Každé **velitelství subdivize** má k dispozici 1–2 pěší pluky commandos, které jsou v době míru pouze rámcové a jejich doplnění zálohami se předpokládá až v době zvýšeného nebezpečí. Celkem pro 90 subdivizí se počítá se zřízením 100 subdivizních rámcových pluků.

K doplnění představy o celkové organizaci obrany Francie je třeba uvést, že kromě tzv. krycích sil, tj. sil vyčleněných pro Severoatlantický pakt (2 divize umístěné v NSR), jsou na území metropole další 3 divize tzv. národní zá-

lohy. Jsou pod národním velením a byly by v případě proniknutí sil protivníka na území Francie rovněž použity, pokud by ovšem nedošlo k jejich dřívějšímu zasažení.

Výcvik v operační obraně území Francie je odlišný od výcviku v teritoriální obraně NSR. **Osoby povolané k jednotkám operační obrany území k výkonu základní vojenské služby prodělávají pravidelný výcvik.** Protože i v pohotových silách, tj. v silách vyčleněných pro NATO i pod národním velením, se v poslední době klade důraz na výcvik commandos, není ve výcviku vojsk v pohotových silách a v operační obraně území podstatný rozdíl. Rozdíl je zejména v jejich předpokládaném použití a poslání.

Proto také k doplnění se počítá s celými ročníky, konkrétně s osobami ve stáří 25–30 let. K pohotovým silám se počítá s ročníky mladšími. Ostatní zásady doplňování jsou stejné jako u teritoriální obrany NSR. K urychlení mobilizace se povolávají osoby z blízkého okolí, u nichž se předpokládá, že budou mít vyšší odpovědnost za včasný nástup a obranu svěřeného úseku.

Operační obrana území Francie má tedy charakter pravidelných sil s pravidelným výcvikem i doplňováním, s některými prvky miličního systému, které umožňují rychlejší mobilizaci. Velké množství samostatných útvarů, vycvičených pro boj v zázemí i k diverzní činnosti, vytvoří po doplnění zálohami sílu téměř 20 svazků. Přestože jsou podle oficiálních tvrzení určeny výhradně k obraně území Francie, nelze vyloučit jejich použití i v útočných operacích, ať už k doplnění a výstavbě nových svazků nebo i samostatně.